

Acest proiect este finanțat de
Uniunea Europeană

Primăria municipiului
Edineț

Primăria municipiului
Alba Iulia

PLANUL URBANISTIC GENERAL AL MUNICIPIULUI EDINEȚ

STUDIU DE FUNDAMENTARE VOLUMUL 4:

DEZVOLTAREA ECONOMICĂ LOCALĂ

EDINEȚ 2021

Elaborat în cadrul proiectului „Edineț - oraș cu perspectivă de viitor”, finanțat de Comisia Europeană prin programul Autorități Locale: Parteneriate pentru orașe durabile 2020 , implementat de Primăria municipiului Edineț în parteneriat cu primăria municipiului Alba Iulia, România și Smart City Council, SUA.

Autori: Veaceslav Guțuțui

Elaborat de Consorțiumul SC Avenza Consulting SRL, România și SRL EUROPOLIS, Moldova

AVENSA

Această publicație a fost realizată cu sprijinul financiar al Uniunii Europene. Conținutul său este responsabilitatea exclusivă a autorilor și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene

CUPRINS:

1	SUMAR EXECUTIV	6
2	INFORMAȚII GENERALE.....	7
3	SITUAȚIA ACTUALĂ A SECTORULUI DEZVOLTARE ECONOMICE LOCALE	9
3.1	STRUCTURA ȘI SPECIALIZAREA ECONOMIEI LOCALE	9
3.2	AGRICULTURA	11
3.3	INDUSTRIA.....	12
3.4	COMERȚ, SERVICII, TURISM	14
3.5	FORȚA DE MUNCĂ.....	18
3.6	ACTIVITATEA INVESTIȚIONALĂ ȘI PROIECTE	20
3.7	REZERVE TERITORIALE PENTRU DEZVOLTAREA ECONOMICĂ	21
3.8	BENCHMARKING: EDINEȚ FAȚĂ DE ALTE ORAȘE REGIONALE.....	21
3.9	BUGETUL MUNICIPAL.....	22
4	CONCLUZII	24
4.1	PROBLEME ȘI DISFUNCȚIONALITĂȚI	24
4.2	PROPUNERI DE ELIMINARE / DIMINUARE A DISFUNCȚIILOR.....	25

Lista tabelelor

Tabelul 2-1 Structura terenurilor după forma de proprietate	8
Tabelul 3-1 Dinamica numărului de agenți economici pentru perioada 2015-2021	9
Tabelul 3-2 Top 10 agenți economici după volumul de vânzări (mii lei) și numărul de angajați	10
Tabelul 3-3 Agenții economici-rezidenți ai Parcului Industrial	13
Tabelul 3-4 Accesul la finanțare a agenților economici	15
Tabelul 3-5 Estimarea rezervei de forță de muncă în aglomerația Edineț, la începutul anului 2021	18
Tabelul 3-6 Proiecte derulate și în derulare pentru anii 2015 – 2019	20
Tabelul 3-7 Performanța orașelor-poli de creștere, 2019.....	21
Tabelul 3-8 Capacitatea fiscală a localităților-poli de creștere	22
Tabelul 3-9 Structura cheltuielilor, executate în perioada 2017-2019 (mii lei)	23
Tabelul 4-1 Centralizator disfuncționalități.....	24
Tabelul 4-2 Centralizator propuneri.....	25

Lista figurilor

Figura 2-1 Amplasarea municipiului Edineț	7
Figura 3-1 Structura terenurilor conform destinației, ha și %.....	11
Figura 3-2 Structura terenurilor cu destinație agricolă, ha și %.....	12
Figura 3-3 Amplasarea geografică a Parcului Industrial.....	13
Figura 3-4 Dinamica numărului de șomeri oficial înregistrați la ANOFM Edineț	19
Figura 3-5 Dinamica veniturilor publice ale mun. Edineț.....	23

Acronime

ADR	Agenția de Dezvoltare Regională
APL	Administrație publică locală
BNS	Biroul Național de Statistică
UE	Uniunea Europeană
EUR	Euro
GIS	Geographic Information System
PI	Parcul industrial Edineț
PUG	Planul Urbanistic General
RDN	Regiunea de dezvoltare Nord

1 SUMAR EXECUTIV

Edinețul a fost până în `90 ai sec. XX un oraș cu o industrie dezvoltată, dar ulterior, odată cu trecerea la principiile economiei de piață, a trecut printr-un proces pronunțat de dezindustrializare. În acea perioadă, multe întreprinderi industriale și-au stopat activitatea. Ca rezultat a crescut șomajul și emigrarea peste hotare a populației active din punct de vedere economic.

În prezent, se observă o dinamizare a dezvoltării economice locale și APL depune eforturi pentru a crea condiții de trai mai atractive decât în alte localități și atrage noi investitori în asigurarea unei dezvoltări economice sustenabile. Astfel, în ultimii 5 ani, APL din mun. Edineț sunt antrenate în diferite proiecte internaționale în vederea dezvoltării capacităților instituționale în dezvoltarea economică locală și de consolidare a parteneriatului APL-business-mediu asociativ, atragerea de investiții în modernizarea infrastructurii de sprijin a afacerilor. În acest context, Parcul Industrial a jucat un rol semnificativ în revitalizarea sectorului agroindustrial și a permis de atragere de noi investitori, lansarea de noi afaceri cu valoare adăugată înaltă. În parc sunt dezvoltate câteva entități care dispun de infrastructură de post-recoltare, ceea ce permite municipiului să devină unul din cele mai principale hub-uri naționale a culturii mărunții (procesare, păstrare, export).

Astfel, municipiul Edineț rămâne a fi un important centru economic din nordul țării, regăsindu-se în țării contextul național și regional drept pol de creștere, în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord

Totuși, chiar și în urma acestor eforturi, astăzi mun. Edineț se prezintă unul din cele mai subdezvoltate orașe dintre cele 6 orașe poli de creștere. Aceasta o confirmă performanța slabă la mai mulți indicatori cum ar fi: nivelul mediu de salarizare, capacitatea fiscală, numărul locurilor de muncă, numărul de întreprinderi viabile.

Dezindustrializarea a favorizat dezvoltarea diferitor forme de comerț: au apărut multe entități comerciale și s-a lărgit piața. Aceste activități s-au extins în mod special în centrul localității, creându-se un dezechilibru teritorial, legat de extinderea pieței, insuficient de bine organizate și dotate, la care se comercializează o gamă largă de produse: alimentare, nealimentare și de uz casnic, materiale de construcție, etc. Aceasta creează mai multe probleme legate de supraaglomerarea zonei centrale a mun. Edineț cu activități comerciale și servicii, complicând traficul rutier pe strada principală a municipiului și înrăutățind imaginea estetică a centrului urbei.

Perspectiva dezvoltării sectorului industrial este afectată de infrastructura PI insuficientă pentru atragerea de noi rezidenți, în mod special, probleme legate aprovizionarea cu energie electrică suficientă pentru activitatea de producție a potențialilor noi rezidenți. O altă problemă se referă la existența terenurilor și clădirilor–proprietate privată neincluse în circuitul economic, care de ani de zile sunt neutilizate. De asemenea, o problemă majoră poate fi menționată și calificarea forței de muncă necorespunzătoare cerințelor pieței for ei de muncă.

Este de menționat că Edinețul dispune de suficiente resurse naturale și antropice, unități de cazare și alimentare, atracții turistice deosebite, dar care nu sunt utilizate eficient în vederea creării și dezvoltării ramurii turistice locale, în cadrul unui Concept sau strategie de dezvoltare a acestui sector.

Sporirea avantajelor competitive ale mun. Edineț pentru dezvoltarea sustenabilă pe termen lung va permite utilizarea potențialului economic, administrativ, turistic și asociativ și amplasării geografice reușite, poate contribui la impulsivarea activității economiei locale și creșterea completivității municipiului.

2 INFORMAȚII GENERALE

Municipiul Edineț este centrul unuia din cele 32 raioane administrative ale Republicii Moldova, fiind un important centru economic, regăsindu-se în țării contextul național și regional drept pol de creștere, în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord (RDN).

Până în anul 1989, economia Edinețului avea un caracter industrial, predominante fiind industria de prelucrare a produselor alimentare, industria constructoare de mașini, industria textilă, industria alimentară. După această perioadă, necesitatea adaptării la economia de piață, la cerințele și nevoile impuse de aceasta, au condus la o scădere puternică a activității economice și la modificarea structurii economiei locale, în special prin reducerea ponderii ramurilor industriale și activităților de producere a bunurilor, creșterii ponderii activităților comerciale și de prestări servicii.

Municipiul este situat într-o zonă cu potențial sporit de dezvoltare, la intersecția unor coridoare de transport importante, în apropierea frontierei de stat cu România și Ucraina, fiind situat la o distanță de 8 km de stația de cale ferată Brătușeni și la 201 km de Chișinău.

Căile de acces rutier: mun. Edineț dispune de acces prin mai multe drumuri publice, cel mai importante fiind M14 Brest – Bricenii – Chișinău – Tiraspol – Odessa. Pe lângă acesta, alte căi rutiere secundare sunt: R8 Otaci – Edineț, L51 Edineț – Lopatnic, L53 Edineț – Brânzești. Aceasta creează premise suplimentare pentru dezvoltarea schimburilor comerciale în zona transfrontalieră cu România și Ucraina.

Figura 2-1 Amplasarea municipiului Edineț

În ultimii ani populația urbană este relativ constantă, chiar dacă mulți din locuitori emigrează, procesul de imigrare a populației rurale în oraș este continuu, acest lucru confirmă că mun. Edineț este atractiv pentru populația din zonele rurale din preajmă.

Municipiul Edineț are o suprafață de 6364,09 ha, ceea ce constituie 0,18% din suprafața Republicii Moldova, conform Cadastrului funciar al țării.

Suprafața terenurilor, conform proprietății este prezentată în tabelul 3-1. Din suprafața totală de 6 364,09 ha, cea mai mare pondere a terenurilor, de 56,4%, o au celea în proprietatea privată. Ele sunt deținute de 9 280 de persoane fizice și juridice, pe o suprafață de 3 590,78 ha. Aceste terenuri pot fi utilizate pentru diferite necesități, cum ar fi: construcția spațiilor locative, dezvoltarea activităților cu caracter economic, zone de agrement, etc. Ponderea terenurilor private din Edineț este puțin mai mare decât media națională, care constituie de 56,1% din total terenuri.

Tabelul 2-1 Structura terenurilor după forma de proprietate

Nr.	Categoriile și deținătorii de terenuri	Numărul deținătorilor funciari	Suprafața totală, ha	Pondere %
1.	Terenuri proprietate publică a statului	10	1009,1	15,9
2.	Terenurile proprietate publică a unității administrativ-teritoriale	5007	1764,21	27,7
3.	Terenurile aflate în proprietate privată	9280	3590,78	56,4
	Total	14297	6364,09	100,0

Sursa: Cadastrul funciar al raionului Edineț la 01.01.2021

Terenurile-proprietate publică a APL au o pondere mai redusă, de 27,7% sau 1764,21 ha. Dar această pondere este mai mare decât media națională, care constituie 20,7%.

Terenurile proprietate-publică a statului dețin cea mai mică pondere, de 15,9%, ceea ce constituie cca. 1 000 ha, spre deosebire de media națională, care este mai mare, fiind de 23,9%.

În scopul atragerii populației și sporirii numărului de locuitori în municipiul Edineț, APL depune eforturi pentru a crea condiții de trai mai atractive decât în alte localități. Astfel, în ultimii 5 ani, APL din mun. Edineț sunt antrenate în diferite proiecte internaționale în vederea dezvoltării capacităților instituționale în dezvoltarea economică locală și de consolidare a parteneriatului APL-business-mediu asociativ, atragerea de investiții în modernizarea infrastructurii de sprijin a afacerilor.

APL din municipiul Edineț sunt parteneri și beneficiari în cadrul proiectelor: i) "Migrație și Dezvoltare Locală/PNUD Moldova" (susținut de Guvernul Elveției) și ii) Inițiativa UE "Primarii pentru creștere economică". Asistența acordată de aceste proiecte s-a referit la aspectele soft ale dezvoltării (consultanță, instruire, schimb de experiență), elaborarea planurilor și foilor de parcurs de dezvoltare economică locală, dar și aspectul investițional (granturi pentru dezvoltarea economiei locale). Ca rezultat a fost creat un incubator de afaceri, un business hub, s-au creat locuri de muncă în cadrul Parcului agro-industrial Edineț, se modernizează infrastructura publică în fiecare an, este dezvoltat și consolidat parteneriatul cu sectorul de afaceri și cel asociativ.

Este de menționat, că în perioada 2017 – 2019, în cadrul proiectului „Suport pentru administrația Republicii Moldova în implementarea Strategiei Naționale de Dezvoltare Regională pentru anii 2016-2020 prin dezvoltarea urbană integrată și sustenabilă”, a fost pilotată abordarea de revitalizare urbană ca un instrument al politicii de dezvoltare urbană în Republica Moldova. În rezultat, 6 orașe din RDN, printre care și Edineț, au elaborat și dezvoltat Programe de Revitalizare Urbană ale orașelor.

Cooperarea între businessuri în mun. Edineț este bună și este asigurată de către Camera de Comerț și Industrie (oficiul Edineț), Secția Economie a Consiliului Raional Edineț, primăria municipiului Edineț, AIPA, Agenția de Dezvoltare Regională Nord, ODIMM.

3 Situația actuală a sectorului dezvoltare economice locale

3.1 Structura și specializarea economiei locale

În prezent mun. Edineț rămâne este un important centru economic din nordul Republicii Moldova. Aici funcționează 1 744 de agenți economici, dintre care 52% sunt întreprinderi cu drept de persoane fizice (gospodării țărănești, întreprinderi individuale și patente), iar 48% sunt persoane juridice (societăți cu răspundere limitată, întreprinderi de stat, întreprinderi municipale, cooperative). Numărul total al agenților economici a scăzut cu 6,7%, de la 1861 (anul 2015) la 1744 în anul 2021. Scăderea dată s-a datorat în mod special reducerii numărului deținătorilor de patente (de cca. 2 ori), care s-a accentuat în mod special în perioada pandemiei COVID-19, odată cu reducerea activității comerciale din piețe, unde activează majoritatea deținătorilor de patentă.

De remarcat creșterea altor forme de organizare a activității economice (persoanele fizice rezidente care, fără a constitui o formă organizatorico-juridică pentru desfășurarea activității, obțin venituri din activitățile independente desfășurate în domeniul comerțului cu amănuntul (cu excepția mărfurilor supuse accizelor; ravocații, notarii).

În perioada analizată, celelalte numărul altor tipuri de subiecți ai activității economice au înregistrat la fel creștere, cu excepția SRL-urilor (descreștere cu 17 de unități) sau au rămas constante SA (18 unități).

Tabelul 3-1 Dinamica numărului de agenți economici pentru perioada 2015-2021

Agenți economici	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Total	1861	1840	1777	1676	1730	1679	1744
<i>Întreprinderi cu drept de persoane fizice, inclusiv:</i>							
- întreprinderi individuale	213	215	218	222	223	226	229
- gospodării țărănești	285	288	290	293	294	295	296
- patentă	753	697	586	443	455	350	381
<i>Întreprinderi cu drept de persoane juridice, inclusiv:</i>							
- societăți pe acțiuni	18	18	18	18	18	18	18
- societăți cu răspundere limitată	361	388	414	444	471	502	534
- cooperative	14	14	15	15	15	15	15
- întreprinderi de stat	11	11	11	11	11	11	11
- întreprinderi municipale	6	6	6	6	6	6	6
- altele	200	203	219	224	237	256	254

Sursa: Serviciul fiscal de stat, Direcția generală administrare fiscală Nord

Cei mai mulți agenți economici activează în sectorul comercial, agricultură, industria alimentară, construcții.

Principalii 10 agenți economici activează în domeniile industriei alimentare, comerțului, servicii și alimentație. Cel mai mare agent economic după cifra de afaceri este SRL TB Fruit cu 345 mln. lei, iar cel mai mare după numărul de angajați este SRL Edineț Gaz cu 329 persoane. Cifra de afaceri cumulată a primelor 10 întreprinderi era în anul 2019 de aproximativ 875 mln. lei. Numărul de angajați era de 923 persoane, ceea ce constituia cca. 20% din numărul totalul de angajați din mun. Edineț.

Tabelul 3-2 Top 10 agenți economici după volumul de vânzări (mii lei) și numărul de angajați

#	Denumirea	Domeniul	Produse	Cifra de afaceri	Nr. angajați
1.	SRL TB Fruit	Industria alimentară	Rezident PI Edineț, suc concentrat din mere	347 988	125
2.	SRL Gloria-Qvarc	Comerț	Comerț cu amănuntul al carburanților	327 703	90
3.	SRL Dimigor	Comerț	Mărfuri de larg consum și materiale de construcție	95 98	44
4.	SRL Edineț Gaz	Servicii	Distribuirea prin rețele a gazului natural	81 090	329
5.	SRL TOVITO-LIR	Construcții, comerț	Producerea și comerțul materialelor de construcție	40 661	37
6.	SRL Vlados-Com	Comerț și alimentație	Servicii de restaurant, comerț	33 660	73
7.	SA Baza de transport auto -12 Edineț	Transport	Servicii logistica și transport auto	17 360	74
8.	SRL Constructorul	Construcții	Lucrări de construcție	11 910	56
9.	SRL Pâine pe Vatră	Industria alimentară	Producerea pâinii	10 440	59
10.	SRL Caro-Service	Servicii	Servicii hoteliere și restaurant, balneo-sanatoriale	4 110	36
	Total			874 922	923

Sursa: www.infodebit.md și www.infobase.md

Notă: Informația prezentată pentru anul 2019

Din punct de vedere al regimului fiscal pentru agenții economici, municipiul Edineț este convențional divizat în 4 zone:

- ✓ Zona 1 (Centru) și străzile O. Cirimpei, M. Gorki. Aici sunt concentrate cele mai multe activități economice (magazine mari, piețele, sediul băncilor și societăților de microfinanțare, etc.), datorită accesului public ridicat și infrastructurii mai dezvoltate. În această parte a localității activează peste 600 de agenți economici. Zona este suparsolicitată de către agenții economici pentru oficii și spații de comercializare. În această zonă se menține tendința de vânzare a apartamentelor, caselor de locuit și transformarea lor în birouri, oficii ale diferitor întreprinderi.
- ✓ Zona 2 (adiacentă zonei Centrale), străzile care sa mărginesc cu zona Centru, unde funcționează magazine mici de cartier, cca. 100 de unități.
- ✓ Zona 3 (Periferia municipiului), caracterizată prin amplasarea unui număr redus de entități comerciale, cca. 20 de unități.
- ✓ Zona 4 - localitățile Alexăndreni și Gordineștii Noi, unde infrastructura comercială și economică este cea mai subdezvoltată, tipică pentru localitățile rurale.

În localitățile rurale, din componența mun. Edineț, economia este strâns legată de agricultură. În Alexăndreni sunt 5 lideri agricoli, care cultivatează terenuri arabile, dar și câteva livezi de cireș, măr și prun. De asemenea sunt câteva sere de cultivare a zarzaturilor de sezon. Activitatea comercială este prezentată de 4 magazine mici. În Gordinești Noi funcționează doar un magazin. Majoritatea populației economic active din aceste localități rurale muncesc în orașul Edineț.

Cooperarea între business-uri în mun. Edineț este asigurată de către Camera De Comerț și Industrie, filiala Edineț (CCI Edinet), precum și de Direcția Economie a CR Edineț, Primăria municipiului Edineț (prin

intermediul Parcului Industrial, Business Incubatorului și Business Hub-ului) și Agenția de Dezvoltare Nord, ODIMM, donatori internaționali, programe guvernamentale ș.a.

Pentru asigurarea networkingului, în Edineț se organizează periodic business forumuri, mese rotunde, sondaje de opinie publică, audieri publice, focus grupuri, adunări de cartier, dezbateri publice, instruirii pentru agenții economici în diverse domenii precum: transparența decizională, promovarea și susținerea economică, socială și culturală a municipiului.

Pentru a asigura o cooperare mai eficientă între toți actorii implicați este necesară creșterea gradului de conștientizare a mediului de afaceri despre importanța cooperării cu APL, instituții publice (domeniul educație) și oportunitățile oferite de aceasta.

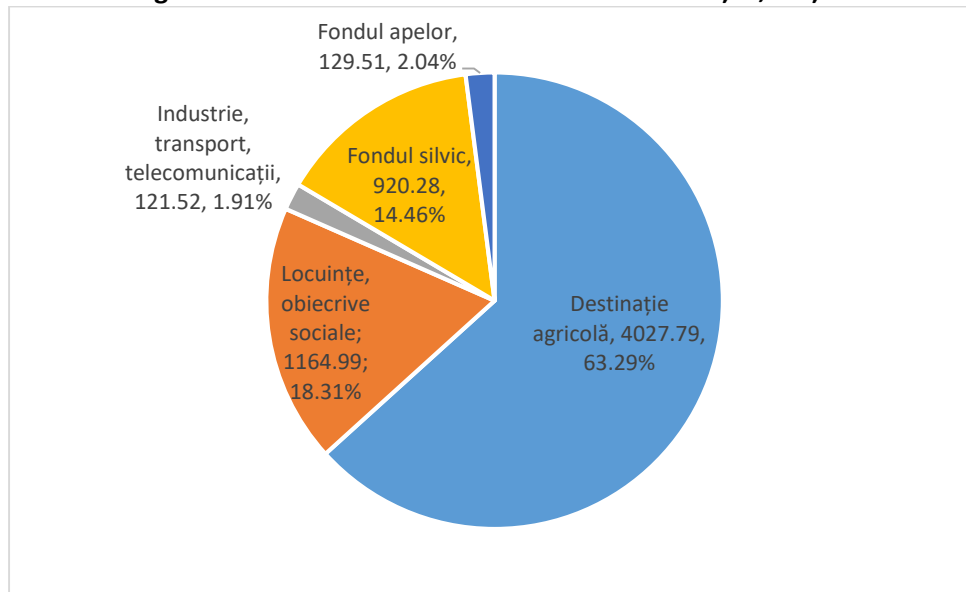
În urma analizei necesităților prioritare ale sectorului privat în domeniul infrastructurii și terenurilor s-au evidențiat: crearea unei piețe agro-industriale moderne, creșterea numărului/suprafeței spațiilor de birou și echiparea acestora cu utilajul necesar în cadrul incubatorului de afaceri al Parcului Industrial.

De menționat, că în conformitate cu Strategia de dezvoltare 2021-2025, mun. Edineț își propune în mod prioritar dezvoltarea infrastructurii și parteneriatului în sectorul tehnologiilor informaționale și industria creativă, turism.

3.2 Agricultură

Cea mai mare parte a terenurilor municipiului Edineț sunt cele cu destinație agricolă - 4027,79 ha sau 63,3% din totalul suprafeței municipiului. Terenurile destinate fondului locativ și obiectivelor sociale ocupă 1164,99 ha, ceea ce constituie 18,3% din total Fondul silvic dispune de 920,28 ha sau 14,5%, fiind mai mare ca media națională, iar fondul apelor - 129,51 ha. Terenurile destinate industriei, transportului, telecomunicațiilor și altor destinații speciale sunt ocupate de 121,52 ha, ceea ce constituie 1,91%.

Figura 3-1 Structura terenurilor conform destinației, ha și %

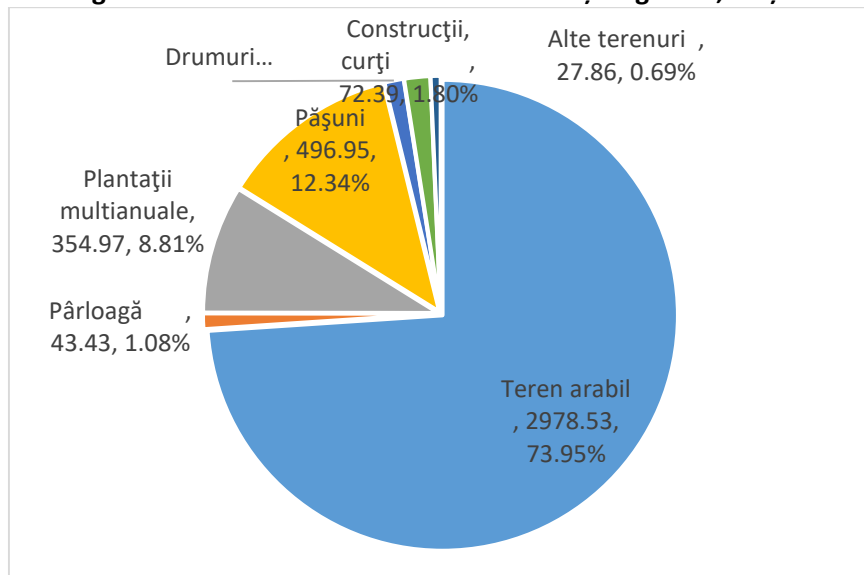
Sursa: Cadastrul funciar al raionului Edineț la 01.01.2021

În structura terenurilor agricole, majoritatea sunt terenurile arabile, care au o pondere de 73,95% din totalul celor cu destinație agricolă, ceea ce constituie 2 978 ha. Aceste terenuri sunt prelucrate cu culturi cerealiere și tehnice: grâu, porumb, floarea soarelui. Pășunile ocupă 496,95 ha sau 12,34%.

Plantațiile multianuale sunt reprezentate de livezi de măr (cca.90%), prun (7%) și cireș (3%), pe o suprafață totală de 354,97 ha.

Terenurile neprelucrate (pârloaga) au o pondere nesemnificativă de 1,08% - 43,43 ha. De asemenea, terenurile degradate și supuse eroziunii ocupă o suprafață redusă de 27,86 ha.

Figura 3-2 Structura terenurilor cu destinație agricolă, ha și %

Sursa: Cadastrul funciar al raionului Edineț la 01.01.2021

În sectorul agricol activează 296 de Gospodării Țărănești și câteva zeci de SRL-uri, care prelucrează terenurile agricole menționate. În municipiul Edineț, sunt 2 agenți economici care activează în bază de cooperative de întreprinzător: "Aspect Fruct" și "EcoFruct", care împreună cu alți agenți economici (GȚ Scutari Victor, SRL Crucial VV) și-au creat propriul lanț valoric, ce constă în cultivarea, creșterea, prelucrarea și exportul fructelor și legumelor.

Infrastructura post-recoltare este reprezentată de 6 frigidere, din care 3 sunt situate în cadrul Parcului Industrial și 3 în extravilanul localității.

Sectorul zootehnic al municipiului este format din 6 stâni de ovine/caprine, o fermă de bovine, 2 abatoare, câteva prisăci.

3.3 Industria

Sectorul industrial este reprezentat de întreprinderile din industria alimentară și cea ușoară. Industria alimentară este reprezentată de 14 întreprinderi, din care: o moară, 3 olonițe, 3 brutării, punct de prelucrare a producției agricole, secții de uscare/procesare a fructelor, frigidere. Industria ușoară este reprezentată de o întreprindere textilă.

În 2013, pe o suprafață de 17,9 ha, în municipiul Edineț a fost creat Parcul Industrial Edineț (PI). Parcul se află în partea de Vest a municipiului, în imediata apropiere de traseul național M14. Până în prezent, PI Edineț a atras 10 investitori cu o investiție totală de aproximativ 17 milioane euro și a creat peste 200 de locuri de muncă. Suprafața ocupată totală este de aproximativ 60% din suprafața totală a zonei PI. Pe

viitor, se preconizează extinderea suprafeței parcului industrial cu aproximativ 38 ha, din contul terenurilor adiacente.

Figura 3-3 Amplasarea geografică a Parcului Industrial

Cu sprijinul financiar al Fondului Național de Dezvoltare Regională, APL Edineț a construit principalele rețele de infrastructură pentru conectarea PI la principalele utilități (furnizarea de energie electrică – 1 punct de tensine 10kV cu puterea maximă de 630 kW, gaz – 1 punct de conectare, apă și canalizare – 1 stație de pompare, drum de acces la traseul internațional M14) și a construit un bloc administrativ cu 2 niveluri. Iar cu suportul proiectului "Edineț - Pol de creștere economică în regiunea de nord a Republicii Moldova", în cadrul Inițiativei UE "Primarii pentru Creștere Economică"(M4EG), a fost construită și dată în exploatare o hală de cca. 1000 m2, conectată la toate utilitățile necesare (sistem de apă și canalizare, energie electrică).

Parcul este în administrarea SRL Ecogarant. Pe teritoriul PI activează 4 rezidenți mari, în diferite domenii agroalimentare: procesarea fructelor, producerea ambalajului pentru ambalarea fructelor. Cifra totală de afaceri în 2019 a constituit cca. 441 mln. lei, având angajați 245 de persoane. Rezidenții ocupă în prezent 52,9% din suprafața parcului.

Tabelul 3-3 Agenții economici-rezidenți ai Parcului Industrial

#	Denumirea	Produse/servicii	Cifra de afaceri, mii lei	Nr. angajați	Suprafața, ha
1.	SRL TB Fruit	Producerea sucului concentrat din mere, exportat la fabricile de ambalare din Ucraina și Polonia	347 988	125	6
2.	CÎ Aspect fruct	Uscătorie de fructe și frigider de 500 tone pentru păstrarea merelor	5 105	5	1,2
3.	CÎ Ecofruct Com	Produse: mere în frigider de 2000 tone; cutii din carton. Activități de sortare, calibrare și ambalare a fructelor.	8 870	36	1,8
4.	SRL Agrodenidan	Sortarea fructelor și ambalarea lor.	78 984	79	0,4
	Total		440 947	245	9

Sursa: www.infodebit.md și www.infobase.md, administrația PI

Notă: Informația prezentată pentru anul 2019

În blocul administrativ de 800 m², a fost creat incubatorul de afaceri, care oferă facilități antreprenorilor la etapa de lansare a afacerii. În incubator activează încă 6 întreprinderi mai mici, care activează în domeniul prestării diferitor servicii: proiectare și arhitectură, brokeraj vamal, management financiar și contabilitate sau își au sediul oficial: livrare produse chimice și consultații agricole, producerea și livrare termopane, producerea tavane extensiile.

În general, costurile pentru condițiile de utilizare a facilităților sunt apreciate înalt de către mediul de afaceri, în comparație cu alte localități din Regiunea de Dezvoltare Nord, în mod special costul chiriei spațiilor și condițiile de muncă.

Însă, PI Edineț nu dispune de facilități de producție pentru noi rezidenți și de infrastructura necesară (drumuri amenajate în interior, capacitățile de furnizare a energiei electrice sunt suprasolicitate), iar procesul de atragere a acestora este unul dificil datorită capacităților financiare limitate ale investitorilor locali și îngrijorării investitorilor străini de a investi în active fixe în țări străine. Au existat cazuri în care PI Edineț a pierdut potențialii rezidenți din cauza lipsei de spații de producție create pentru instalarea echipamentelor de producție, cum ar fi atelierele de cusut, producerea de încălțăminte, autoproducția / servicii legate de sectorul agricol etc.

Totuși, în prezent se negociază atragerea unei noi companii în PI, în vederea deschiderii unei noi spații pentru producerea de containere și europaletе, pe o suprafață de 0,4 ha.

Totodată, compania administratoare a PI examinează posibilitatea amenajării unei hale de producere.

3.4 Comerț, servicii, turism

Sectorul terțiar - Comerțul și serviciile este reprezentat de 448 întreprinderi comerciale și 41 – prestatoare de servicii.

Întreprinderile comerciale sunt constituite din cca. 400 magazine, 25 baruri, 5 restaurante, 5 cafenele, 4 hotelе și 12 stații de alimentare cu combustibil.

În centrul municipiului funcționează o piață pe un teritoriu total de 1,8 ha. Piața este gestionată de 3 agenți economici diferiți:

- ☑ Î.M. „Piața orășenească”, gestionează piața de haine și mărfuri de uz casnic pe o suprafață de 0,39 ha. Din cauza reducerii cu 44% a numărului de comercianți din piață și scăderii volumelor de încasări, care abia acoperă necesitățile curente de funcționare a pieței, salariații activează în regim de 0,75 din norma de activitate. La întreprindere sunt angajate 12 persoane. În piață activează în prezent 200 de buticuri din cele 356 existente. Volumul activității comercianților s-a redus, datorită scăderii puterii de cumpărare a populației din cauza pandemiei COVID-19 din 2020-prezent. Majoritatea mărfurilor comercializate sunt importate de la piața en-gros din Cernăuți (Ucraina).
- ☑ Piața mixtă, administrată de Cooperativa de Consum din Edineț pe o suprafață de 0,68 ha. Aici la fel se comercializează mărfuri de uz casnic, haine, încălțăminte.
- ☑ Piața agricolă, administrată de o persoană privată pe o suprafață de 0,7 ha. Pe teritoriul pieței sunt tarabe pentru produsele agricole vegetale, o hală pentru brânzeturi/lactate și o hală pentru carne/produse din carne.

Piața are un aspect estetic neîngrijit, lipsesc spațiile sanitare, acces la apă potabilă nu este, stratul de asfalt este uzat, lipsește parcare pentru autovehicule.

Piața necesită elaborarea unui concept nou de dezvoltare, în vederea modernizării și asigurării unui confort adecvat cumpărătorilor și vânzătorilor, cu implicarea tuturor entităților care o gestionează.

De asemenea la intrarea în mun. Edineț, din direcția Chișinău-Edineț, pe strada principală a mun. Edineț funcționează o piață de autovehicule, pe o suprafață de 0,4 ha. Iar spre direcția Gordinești-Fetești suprafața de 0,7 ha este utilizată ca piață pentru comercializarea animalelor vii.

Domeniul serviciilor este reprezentat de 4 întreprinderi din domeniul construcțiilor, 3 întreprinderi de transport, 11 stații de reparație auto, 2 stații de testare auto, 3 întreprinderi de reparația electrocasnicelor, 4 agenții de publicitate, 7 ateliere de croitorie și reparația hainelor, 6 producători și distribuitori de termopane, 7 baze de materiale de construcție, 9 saloane de frumusețe.

În municipiu de asemenea funcționează 5 cabinete stomatologice private, 13 farmacii, dintre care 12 sunt private.

Infrastructura de suport și business este reprezentată de:

- ✓ 6 filiale ale băncilor comerciale: Moldova Agroindbank, Mobiasbancă, FinComBank, Victoriabank, Moldinconbank, Energbank. Toate filialele sunt situate de-a lungul străzii principale – str. Independenței și preponderent în zona Centru a municipiului.
- ✓ Reprezentanțele ale 3 organizații de micro finanțare: Iute Credit, Mikro Kapital, Microinvest
- ✓ 1 asociație de economii și împrumut Gordinești-Edineț
- ✓ 3 centre de consultanță și instruire
- ✓ Reprezentanța teritorială a Camerei de Comerț și Industrie
- ✓ Reprezentanța teritorială Agenției de Intervenții și Plăți în Agricultură
- ✓ Secția economie a Consiliului Raional Edineț.

Agenții economici beneficiază de serviciile de finanțare ale băncilor comerciale, companiilor de micro-finanțare și a subvențiilor agricole, granturilor oferite din sursele bugetului public național sau din partea donatorilor.

Oportunitățile de finanțare pot fi comune pentru toți agenții economici (când nu se face diferențiere pe anumite criterii – finanțarea acordată de băncile comerciale), fie diferențiate, în funcție de anumiți criterii, cum ar fi: specificul activității (agricol sau non-agricol), gender (susținerea afacerilor conduse de femei), vârstă (susținerea tinerilor antreprenori), migrație (susținerea realocării remitențelor migranților în lansare de noi afaceri). Posibilitățile de acces la finanțare sunt prezentate în tabelul de mai jos.

Tabelul 3-4 Accesul la finanțare a agenților economici

Instituția	Beneficiari	Sectoarele economice preferabile	Suma min și max oferită	Detalii
AIPA, fondul de subvenționare a agriculturii	Producători agricoli	Diferite domenii din sectorul agricol și turism	Max. 5000000 lei anual	Plan de afaceri elaborat, dosar depus la AIPA
ODIMM, programul PARE 1+1	Lucrători emigranți, cetățeni ai RM	Toate sectoarele	Max. 250 000 lei	Grant 50%
ODIMM, programul Start pentru Tineri: o afacere durabilă la tine acasă	Tineri antreprenori, 18-30 ani	Toate sectoarele	Max. 300 000 lei	Grant 40%
ODIMM, programul Femei în afaceri	Femei până la 65 ani	Toate sectoarele	Max. 165 000 lei	Grant 50%
Bănci comerciale	Persoane juridice și fizice care practică	Toate sectoarele	5.000-50.000 lei	

Instituția	Beneficiari	Sectoarele economice preferabile	Suma min și max oferită	Detalii
	activități de antreprenoriat		10.000-700.000 lei	Garanție
Companii de micro finanțare	Persoane fizice și juridice	Toate sectoarele	0-500.000 lei	
			500.000-2.100.000 lei	Garanție
Programele IFAD V-VII	APL, Asociațiile de producători	Agricultura	Max.150 000 USD	Contribuție – 10-50%
Proiectul Ameliorarea Competitivității II PAC II UIPAC	ÎMM exportatoare și companiile cu potențial la export cu max. 249 angajați; prestatorii de servicii de dezvoltare a afacerii	Afacerile orientate la export	Max. 200 000 lei	Grant 50%
PNUD Dezvoltarea capacităților de export de pe ambele maluri ale Nistrului	Organizații și companii de pe ambele maluri ale Nistrului	Digitalizarea proceselor agenților economici, interacțiunea cu APL, cu instituțiile statului și furnizorii.	Max. 50 000 euro	

Sursa: paginile web ale instituțiilor specificate în tabel

Locuitorii municipiului sunt asigurați cu mărfuri și servicii de primă necesitate, însă nivelul de trai și prioritățile locuitorilor cresc. Mai mult, cei întorși de la muncă din alte țări, deja caută un alt nivel de calitate la servicii, condiții mai bune pentru petrecerea timpului liber, sortiment de mărfuri mai divers, pentru care în mare parte cei interesați pleacă în orașele mai mari (Chișinău, Bălți) sau în Cernăuți (Ucraina). Acestea sunt oferite într-o varietate mică într-un mediu concurențial scăzut, din cauza următoarelor probleme:

- ✓ Expertiza și capacitatea financiară a companiilor locale insuficientă pentru a trece la un alt nivel calitativ și cantitativ
- ✓ Localizarea dispersată a mai multor tipuri de servicii și mărfuri în zona Centru a orașului consumă mai mult pentru a beneficia de ele
- ✓ Spațiile comerciale disponibile pentru închiriere în zona Centrală nu sunt suficient de mari (peste 200 m²) pentru a fi interesante pentru afaceri mai mari, care necesită spații mari cu acces direct din stradă, unde fluxul de cumpărători este cel mai mare și care pot concentra mai multe categorii de afaceri într-un singur loc.

Turismul în municipiul Edineț este slab dezvoltat, resursele turistice naturale și antropice din municipiu nefiind valorificate, iar activitatea de turism nu este orientată spre satisfacerea cerințelor și preferințelor turiștilor interni și străini.

Patrimoniul cultural, istoric este destul de divers, cuprinzând monumente de importanță națională și locală, cum ar fi: memorialul gloriei militare la mormântul ostașilor căzuți în 1944, mormântul comun al victimelor Holocaustului, Biserica "Sf. Vasile cel Mare" și biserica de lemn "Sf. Arh. Mihail", monumente:

”Ștefan cel Mare”, ”Mama îndoliată”, ”Lupa Capitolina”, în memoria a 38 ostași consăteni căzuți în 1941-1945, busturile oamenilor de cultură: ”Mihai Eminescu”, ”V. Alecsandri” ”Eugen Coșieri” ”Ion Buzdugan”; Troița ”Sofian Boghiu”; Casa scriitorului Valentin Roșca, clădirea fostului spital evreiesc (Muzeul Ținutului); plăci comemorative: ”În amintirea sfârșitului războaielor dintre daci și romani”, ”Leon Levițchi”.

În municipiu activează 5 instituții de cultură, care pot fi utilizate pentru deservirea potențialilor turiști: palatul de cultură Edineț, casa de cultură Alexăndreni, căminul de cultură Gordineștii Noi, muzeul Ținutului Natal Edineț, muzeul de artă populară.

Pe teritoriul municipiului este amplasat și cinematograful „Lucefăru”, dar care nu mai funcționează de 2 decenii, având o stare precară. Cinematograful se află în centrul municipiului și are o suprafață de 0,26 de ha. În 2021 a fost transmis din gestiunea „Moldcinema” S.A. în proprietatea APL. Cinematograful avea o capacitate de 600 de locuri.

Municipiul dispune de un stadion care este reabilitat și amenajat, situat în zona de centru. Capacitatea acestuia este de 1360 locuri, fiind în stare bună de a practica diverse genuri de sport: fotbal, atletică ușoară, volei, etc.

În centrul municipiului este amplasată grădina publică V. Alexandri, amenajată cu teren de joacă pentru copii, teren de fitness și un teren de sport care necesită reabilitare, 3 lacuri situate în cascadă, care toate împreună formează o zonă de agrement.

La fel, patrimoniul natural al municipiului este destul de diversificat, cuprinzând câteva bazine acvatice, după cum urmează:

- ✓ Râul Bogda
- ✓ Lacul „Bercu” – 84 ha, debit de apă 7 l/s
- ✓ Lacul „Comsomolist” – 2,3 ha, debit de apă 0,03 l/s
- ✓ Lacul „Lebedelor” – 3,8 ha, debit de apă 0,03 l/s
- ✓ Lacul „Moldovenesc” – 7,2 ha, debit de apă 7 l/s.

Lacurile se află în raza municipiului Edineț, fiind situate în diverse zone. Toate bazinele acvatice enumerate sunt lacuri de acumulare. Sursa de alimentare a lacurilor sunt precipitațiile și izvoarele subterane.

În municipiu există 3 agenții de turism și funcționează 3 hoteluri bine amenajate, cu o capacitate de 170 locuri:

- ✓ La Paris Bastilia 3* – situat pe drumul auto internațional Brest-Chișinău-Odessa (ieșirea din mun. Edineț, spre Briceni)
- ✓ Vila Bomond 3* – în centrul municipiului, pe strada Independenței
- ✓ Florentina Butique Hotel 4* – situat pe drumul Brest-Chișinău-Odessa în mun. Edineț, la intrare din direcția Chișinău-Edineț, Chișinău.

Municipiul găzduiește un număr considerabil de elemente de patrimoniul istoric și de arhitectură, dintre care o bună parte se regăsesc în Registrul Monumentelor Republicii Moldova ocrotite de stat. Circa 10 dintre acestea sunt clădiri istorice iar restul sunt monumente de importanță locală sau națională. Totuși aceasta nu se regăsesc în trasee turistice ce ar permite valorificarea lor din punct de vedere al potențialului turistic.

3.5 Forța de muncă

Municipiul Edineț este centrul administrativ și economic al raionului Edineț, compus din 49 de localități (47 rurale și 2 urbane), grupate în 32 de unități administrativ-teritoriale de nivelul I. (primării), unde locuiesc oficial circa 79,2 mii locuitori.

Toate localitățile rurale din raion gravitează din punct de vedere economic în jurul mun. Edineț și a or. Cupcini, formând împreună o zonă economică funcțională comună. Respectiv, din punct de vedere regional, mun. Edineț este centrul principal de gravitație economică al unei aglomerații umane compuse din 49 de localități, amplasate la o distanță de maximum 30-35 minute accesibilitate rutieră și cu o populație prezentă totală aproape 80 mii locuitori.

Similar restului teritoriului Republicii Moldova, raionul Edineț se confruntă cu tendințe de emigrare masivă externă și de scădere a sporului natural al populației. Astfel, conform unor calcule estimative, prezentate în Strategia de dezvoltare a raionului Edineț 2021-2025, numărul populației stabile, care locuiește de-facto în raion (fără emigranți) alcătuiește circa 70 mii persoane.

Totuși, chiar în condițiile unor tendințe puternice de emigrare externă și a recesiunii economice din ultimii 30 de ani, în aglomerația Edineț continuă să existe o rezervă semnificativă de forță de muncă disponibilă. Conform estimărilor ea este de aproximativ de 22 mii de persoane, în vârstă aptă de muncă, care nu sunt antrenate în activități economice formale, dar care au motivația de a munci și sunt într-o formă fizică și morală adecvată. De menționat că mai mult de jumătate din ei au o vârstă cuprinsă între 17 și 45 de ani, adică pot fi relativ ușor instruiți în domenii de specializare tehnică sau agricolă modernă.

Tabelul 3-5 Estimarea rezervei de forță de muncă în aglomerația Edineț, la începutul anului 2021

Indicatori	Valoarea estimativă	Comentariu
Numărul de persoane în vârstă aptă de muncă care locuiesc în prezent de facto în aglomerație (fără persoanele aflate în emigrare)	> 40 mii persoane	Cel puțin 57% de la numărul populației prezente*
Numărul de persoane angajate în economia formală**	≈ 13 mii persoane	Bugetari, angajați în sectorul privat, inclusiv deținătorii de patentă de întreprinzător și alte forme de organizare a afacerii
Numărul de locuitori în vârstă aptă de muncă, care locuiesc de-facto în aglomerație (fără persoanele emigrate), dar nu participă sub nici o formă în activități economice formale	>22 mii persoane	Inclusiv locuitorii antrenați în prezent în activități economice neformale (sezoniere și ocazionale), fără garanții sociale și medicale, cu o remunerare medie de 250-400 MDL/zi (€12-20)
Bazinul minim existent (estimativ) de rezervă de forță de muncă care locuiește de-facto în aglomerația Edineț, care nu este încă antrenată în migrație, are o disciplină de muncă adecvată și este motivată să se angajeze la un loc de muncă stabil***	≈ 20 mii persoane, inclusiv ≈10,5 mii în vârstă de 17-45 ani	

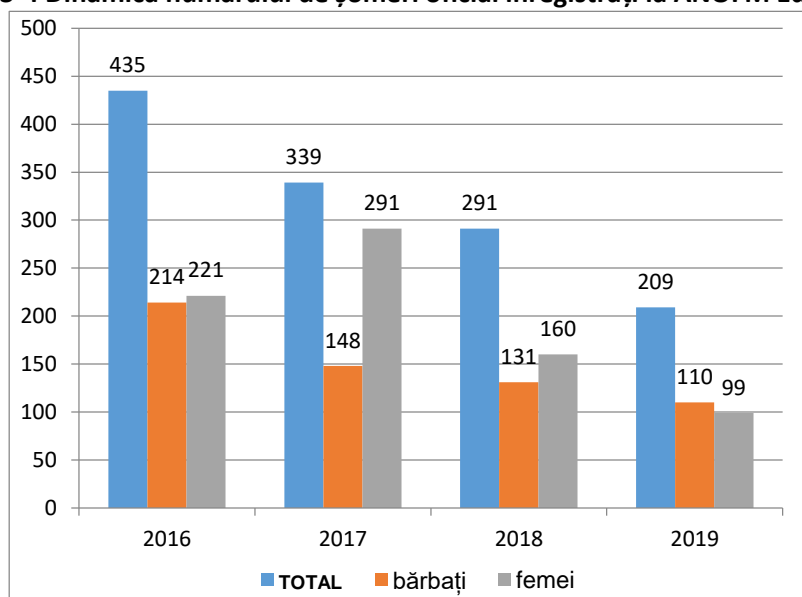
Note: * Calculat în baza scenariului pesimist, **calculat prin extrapolarea datelor oficiale BNS privind numărul de salariați în raionul Edineț, numărul de angajați în bază de patentă de întreprinzător *** Scenariul pesimist, calculat în baza premisei că fiecare al doilea locuitor în vârstă aptă de muncă nu are motivație suficientă să muncească sau nu este în stare morală și/sau fizică adecvată pentru a fi antrenat într-o activitate economică formală.

Totodată, într-o rază de 30-40 km de mun. Edineț locuiesc de-facto (fără emigranți) peste 120 mii persoane, inclusiv peste 70 mii în vârstă aptă de muncă, din care cca. 40 mii în vârstă de 17-45 de ani.

În perioada 2016-2020, populația aptă de muncă din mun. Edineț, a constituit cca 59% (aproximativ 10,7 mii persoane) din numărul total al locuitorilor. De remarcat că doar 4 mii dintre persoane active sunt angajați și lucrează pe teritoriul municipiului, circa 37,8% din totalul celor apti de muncă.

Numărul șomerilor, luați la evidența Agenției forței de muncă este în descreștere: de la 435 în 2016 la 209 în 2019. În structura pe sexe în perioada dăra au predominat femeile.

Figura 3-4 Dinamica numărului de șomeri oficial înregistrați la ANOFM Edineț

Sursa: Primăria mun. Edineț

Unul dintre factorii care stagnează ocuparea posturilor vacante într-un timp mai scurt este, în mare parte, nivelul scăzut al calificării potențialilor angajați, deoarece calificarea for ei de muncă nu satisface cerințele noilor întreprinderi. În municipiu este reprezentanța teritorială a Agenției naționale pentru ocuparea forței de muncă, care cooperează cu toți factorii implicați în economia locală pentru identificarea forței calificate de muncă conform cererii pe piață. Servicii oferite de instituțiile subdiviziunea teritorială pentru ocuparea forței de muncă din Edineț se referă la: serviciul de informare și consiliere privind oportunitățile de angajare în câmpul muncii; serviciul de intermediere a muncii; stimulări financiare pentru încadrarea în câmpul muncii în altă localitate; orientare și formare profesională: calificare, recalificare și perfecționare; ghidarea în carieră; oportunități de inițiere și dezvoltare a afacerilor: acces la finanțe, instruire și consultanță antreprenorială; (re)integrarea copiilor în sistemul de educație și recunoașterea calificărilor.

Cele mai solicitate locuri pe piața forței de muncă sunt muncitorii, bucătarii, operatorii IT, cusătorese, operator-compresorii, legumicultorii, horticultorii, marketologii.

În mun. Edineț nu activează nici o instituție din categoria învățământului profesional tehnic și superior. În regiune sunt 2 școli profesionale: din orașul Cupcini și satul Brătușeni, colegiul agro-industrial din Râșcani, colegiul agricol din Țaul care pot oferi servicii educaționale relevante prin învățământ dual. Cele mai apropiate instituții de învățământ superior se află în mun. Bălți sau Botoșani (România).

Salariul mediu în mun. Edineț este sub media națională, fiind de 5 139 lei în 2019. În acest context, sarcina de bază a autorităților locale și a mediului de afaceri local este de a crește atractivitatea locurilor de muncă din localitate și lansarea unor noi genuri de activități cu salarii atractive.

3.6 Activitatea investițională și proiecte

Pe parcursul anilor 2015 - 2021, Primăria, în cooperare cu diferiți parteneri, inclusiv asociația de băștinași din Edineț au reușit să avanseze semnificativ în vederea consolidării unui parteneriat durabil pentru promovarea în comun a dezvoltării economice locale.

În particular, grație colaborării dintre APL și AdB, s-a reușit crearea unui centru de afaceri în centrul localității pentru a atrage noi antreprenori, a diversifica produsele locale și serviciile oferite locuitorilor dar și pentru crearea de noi locuri de muncă în oraș. Un spațiu în acest centru de afaceri este destinat domeniului IT, care urmează să fie dezvoltat în oraș în parteneriat cu Asociația Companiilor din domeniul Tehnologiilor Informaționale și Inginerie din regiunea de Nord. Municipiul implementează acum un proiect de dezvoltare urbană inteligentă pe mai mari dimensiuni și domeniul IT devine tot mai necesar a fi dezvoltat local și în regiunea de nord.

Paralel cu aceasta, au fost implementate proiecte de creare și dezvoltare a Parcului Industrial, cu diferiți finanțatori, precum și amenajarea diferitor zone de agrement.

Tabelul 3-6 Proiecte derulate și în derulare pentru anii 2015 – 2019

Nr.	Denumirea proiectului	Finanțator	Valoarea proiectului	Cofinanțare APL	Beneficiari proiect
1.	"Investitorii din Edineț pentru Edinețeni"	PNUD/MiDL	137 790,00 dolari		SRL Dimigor-OPG – proprietarul business centrului
2.	"Amenajarea parțială a Grădinii Publice Vasile Alecsandri"	Solidarity Fund PL în Moldova	1 300 000 lei	400 000 lei	Locuitorii orașului
3.	"Promovarea modului sănătos de viață prin crearea oportunităților de agrement"	Solidarity Fund PL în Moldova	810 000 lei	405 000 lei	Locuitorii orașului
4.	"Edineț – pol de creștere economică"	Uniunea Europeană	530 000 euro	950 000 lei	Parcul Industrial și rezidenții PI
5.	"Printr-un transport durabil către un mediu curat"	GIZ Moldova	100 000 euro	10 000 euro	Locuitorii orașului
6.	"Montarea convertizoarelor de frecvență și instalarea de compensare a energiei reactive la stațiile de pompare nr. 1, 2, 2a, 3, 4"	PNUD/MiDL	20 000 dolari	9 000 dolari	Locuitorii orașului
7.	"Creșterea capacității instituționale în Parcul Industrial"	PNUD/MiDL	25 000 dolari	4 000 dolari	Parcul Industrial și rezidenții PI
8.	"Amenajarea și iluminarea centrului orașului Edineț"	FISM	3 400 000 lei	1 200 000 lei	Locuitorii orașului 2889
9.	"Dezvoltarea Infrastructurii pietonale și zonei de agrement"	Programul DAR1+3	510 162	100709 lei	Locuitorii orașului

Sursa: Primăria municipiului Edineț

3.7 Rezerve teritoriale pentru dezvoltarea economică

În vederea dezvoltării economiei locale pot fi utilizate terenurile –proprietate APL și terenurile din sectorul privat:

- ☑ APL dispune de 2 terenuri care pot fi utilizate pentru dezvoltarea diferitor afaceri: i) in intravilan – 4 ha și ii) extravilan – 18 ha.
- ☑ Sectorul privat dispune de terenuri și clădiri neutilizate în intravilanul localității: i) terenurile fostei fabrici de vinuri și cognac - 2,5 ha; ii) sală de festivități și infrastructura aferentă pe o suprafață 0,7 ha a fostului colhoz Lenina, iii) terenurile și clădirile ale fostei uzine Apromaș ; iv) teritoriul fostei organizații de construcției PMSK 8 cu de 6 ha; v) teritoriul fostei organizații PROT de 7 ha, vi) terenurile de la rondoul Cupcini de cca. 3 ha, utilizate parțial ca boxuri auto și comerț; vii) 7 ha spre pădurea satului Alexăndreni.

3.8 Benchmarking: Edineț față de alte orașe regionale

Municipiul Edineț în cadrul orașelor-poli de creștere în Republica Moldova se poziționează la diferiți indicatori economici, în mod diferit.

Astfel, analizând informațiile din Programul național de dezvoltare a orașelor-poli de creștere în Republica Moldova 2021 – 2027 (în continuare Program), nivelul salariului mediu, în 2019 în Edineț ca și în celelalte 5 municipii-poli de creștere, a fost sub media națională (7,256 MDL). Aceasta denotă o predominare a activităților economice cu costuri înalte și productivitate redusă. Cel mai mare nivel al salariului mediu se înregistrează în mun. Cahul (6,975 lei), Edinețul ocupând penultimul loc (5 139 MDL), fiind mai mic decât mun. Cahul de 1,4 ori.

Totodată, numărul existent de locuri de muncă din Edineț în 2019 a rămas redus (4,3 mii locuri de muncă în economia reală), fiind o absorbție ineficientă a excesului de brațe de muncă din zonele rurale proximale. Astfel, situația dată se prezintă mai proastă pentru Edineț, în comparație cu Orhei, Ungheni și Comrat, unde s-a reușit atragerea unor investitori majori prin intermediul sub - zonelor economice libere. La Edineț, datorită creării parcului industrial, situația pentru anul 2020 a îmbunătățit performanța municipiului la acest capitol.

În comparație cu celelalte 5 municipii-poli de creștere, numărul agenților economici activi din Edineț este cel mai mic. Totodată, numărul deținătorilor de patente este relativ ridicat (680 de persoane), fiind de 1,6 ori mai mare decât în Cahul.

Analizând raportul dintre numărul locurilor de muncă create de sectorul privat și numărul total al populației prezente în vârstă aptă de muncă, în Edineț cifra dată constituie 35.9%, fiind mai mare decât în Cahul și Soroca.

Tabelul 3-7 Performanța orașelor-poli de creștere, 2019

#	Indicatori	Cahul	Edineț	Orhei	Soroca	Ungheni	Comrat
1	Salariul mediu, lei	6,975	5,139	6,923	4,500	6,096	5,500
2	Numărul de agenți economici activi (care prezintă rapoarte)*	573	436	682	455	737	502
3	Numărul deținătorilor de patente, persoane	436	680	471	827	584	980

#	Indicatori	Cahul	Edineț	Orhei	Soroca	Ungheni	Comrat
4	Numărul de locuri de muncă (cu excepția celor cu finanțare din buget), mii persoane	8,9	4,3	10	6,8	8,5	6,8
5	Raportul dintre nr. locurilor de muncă create de sectorul privat și nr. total al populației prezente în vârstă aptă de muncă	33.8%	35.9%	50.5%	28.6%	36.9%	44.4%

Sursa: În baza datelor Programului

Conform estimărilor din cadrul Programului, pentru a asigura un nivel minim de dezvoltare socio-economică a Edinețului, care ar corespunde criteriilor de bază de definire a unui oraș – pol de creștere sunt necesare investiții publice de 576 mln. lei. Aceste intervenții presupun un efort financiar, care depășește cu mult capacitatea bugetului local și nu vor putea fi realizate fără un sprijin constant din partea autorităților publice centrale, investitorilor privați și a partenerilor de dezvoltare.

Respectiv, ca și în celelalte 5 municipii, Edinețul înregistrează carențe în ceea ce privește nivelul de dezvoltare economică locală, având o infrastructură locală deficitară de sprijinire a sectorului privat și de atragere a investițiilor, chiar dacă în ultimii ani s-a început implementarea mai multor proiecte cu suportul diferitor parteneri (UE, Elveția, PNUD, USAID) în domeniul dezvoltării economice locale.

Performanța economică scăzută a acestor 6 municipii se reflectă în capacitatea fiscală redusă a bugetelor locale în comparație cu mun. Chișinău, Edinețul având cea mai modestă prestație.

Tabelul 3-8 Capacitatea fiscală a localităților-poli de creștere

#	Indicatori	Cahul	Edineț	Orhei	Soroca	Ungheni	Comrat
1	Capacitatea fiscală pe locuitor ¹), lei	1 625	1 390	2 511	1 057	1 640	1 948
2	% față de mun. Chișinău (3 724 lei/locuitor)	44%	37%	67%	28%	43%	52%

Sursa: În baza datelor Programului

Totodată, conform analizei socio-economice a RDN, se evidențiază o dezvoltare relativ mai dinamică a raioanelor din triunghiul Bălți – Edineț – Ocnița (inclusiv Drochia, Dondușeni și Râșcani), care au valori ale indicatorului de deprivare peste media națională, precum și un declin mai mare în alte 6 raioane cu indice negativ al deprivării economice (Briceni, Soroca, Florești, Sângerei, Fălești și Glodeni). Respectiv, acest avantaj urmează de a fi fortificat în dezvoltarea economică a mun. Edineț.

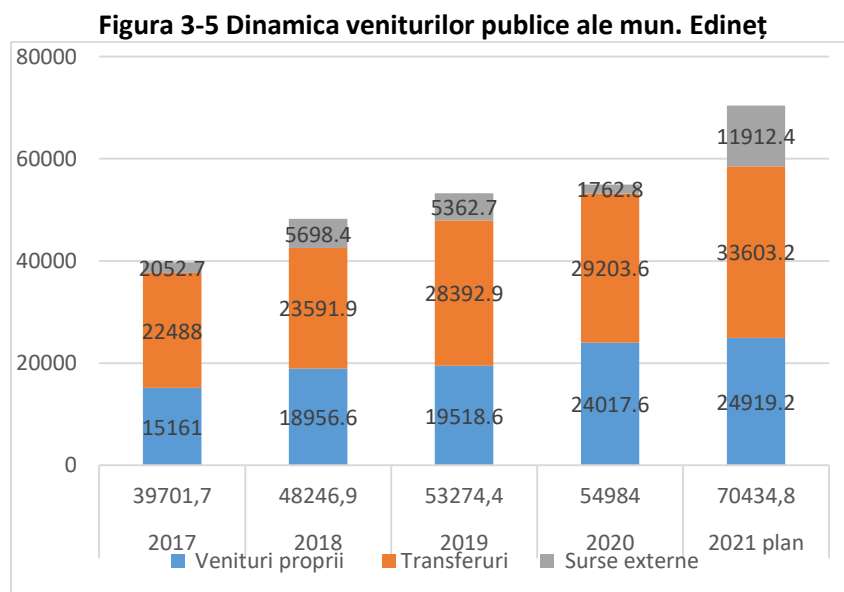
3.9 Bugetul municipal

Bugetul mun. Edineț este un document juridic de politică care înglobează activitățile și prioritățile localității pe un an de zile. Componenta, mărimea, direcțiile și modul de utilizare a resurselor locale, în special a celor financiare, reprezintă unul din elementele principale care caracterizează capacitatea administrativă și funcțională a APL de a-și realiza multiplele atribuții legale.

Veniturile bugetului

În ultimii 4 ani, în bugetul local mărimea veniturilor publice a crescut de 1,4 ori: de la 39 701,7 mii lei lei în 2017 la 54 984 mii în 2020. O parte de veniturilor o constituie transferurile care înregistrează valori cuprinse între 48,9 și 66,6%. Veniturile proprii (taxe și impozitele locale, vânzare proprietăți publice, alte venituri), în diferiți ani au constituit între 36,6 și 43,7% din totalul veniturilor locale, ceea ce determină o

dependență mare față de bugetul de stat. Totodată, în structura veniturilor se menține tendința de creștere a surselor externe, destinate implementării diferitor proiecte: în 2017 au fost doar 2 052,7 mii lei, iar în 2021 se planifică 11 912,4 mii lei.

Sursa: primăria mun. Edineț

Cheltuielile bugetului

În perioada anilor 2017-2020, cheltuielile bugetului local au crescut, de 1,6 ori: de la 28,9 mln. la 46,6 mln. lei. Majoritatea cheltuielilor sunt cele curente, pentru cheltuieli de investiții fiind alocate anual între 9% (în 2020 cel mai mic nivel) și 26,2% în anul 2021 (cel mai mare nivel). În 2021 se planifică cca. 28% din cheltuieli să fie îndreptate către investiții.

Cheltuielile au un pronunțat aspect social, fiind direcționate spre domeniul educațional, cultură și sport, muzeu.

Totuși APL din Edineț cofinanțează implementarea diferitor proiecte din sursele partenerilor de dezvoltare din contul bugetului local.

Tabelul 3-9 Structura cheltuielilor, executate în perioada 2017-2019 (mii lei)

Denumirea indicatorilor	2017	2018	2019	2020	2021 plan
Cheltuieli total	34786,0	47637,2	55413,4	51166,8	80367,8
• Aparatul administrativ	3275,2	3641,1	4650,0	4585,6	6160,0
• Grădinița	11278,1	14999,8	18601,0	14879,6	20684,5
• Extrașcolare	6405,8	8662,8	8763,0	6758,0	7124,1
• Biblioteca	716,4	942,3	1403,8	1326,0	1735,1
• Cultura, arta, sport	765,8	778,7	1021,0	2777,1	3558,4
• Amenajarea teritoriului	5581,6	2293,6	5438,9	2263,0	5749,9
• Fondul de rezervă	262,6	303,2	368,6	462,0	799,8
• Cămin cultural	1344,6	1508,6	2212,4	2150,1	5709,5
• Muzeu	780,0	921,8	1481,7	1428,1	2036,0
• Alte cheltuieli	4455,5	13585,3	11473,0	14537,3	27080,5

Sursa: Primăria mun. Edineț

4 CONCLUZII

4.1 Probleme și disfuncționalități

În comparație cu alte localități urbane, municipiul Edineț dispune de următorii factori socio-economici, care oferă o competitivitate mai mare localității, cum ar fi:

- ✓ Diversitatea bazei de materii prime amplasate pe teritoriile adiacente care contribuie la dezvoltarea ramurilor prelucrătoare a producției agricole
- ✓ Rețeaua de drumuri de importanță națională și locală bine dezvoltată, fiind un important nod feroviar
- ✓ Infrastructura socială și servicii publice dezvoltată - învățământ, cultură, sport, domeniul prestări servicii, dotarea tehnico - edilitară, servicii comunale
- ✓ Prezența și activitatea PI Edineț, incubatorului de afaceri
- ✓ Acces la servicii de transport (auto și calea ferată)
- ✓ Deschiderea administrației locale față de investitori și antreprenorii locali
- ✓ Participare activă în proiecte prin cooperare strânsă cu comunitatea
- ✓ Activitatea Camerei de Comerț și Industrie, Agenției de Ocupare a Forței de muncă Edineț, AIPA, centrelor de consultanță, ce oferă suport în activitatea întreprinderilor locale și în domeniul politicilor de ocupare a forței de muncă
- ✓ Existența spațiilor verzi și lacuri, de agrement cu potențial turistic, ce pot stimula crearea de noi afaceri
- ✓ Sectorul financiar este bine dezvoltat (prezența filialelor celor mai importante bănci comerciale și societăți de microfinanțare)
- ✓ Prezența asociațiilor obștești active în diverse domenii social-economice
- ✓ Edineț are statut de municipiu, astfel va putea beneficia de un volum mai mare de resurse financiare publice, pe viitor.

Cu toate acestea, există loc de îmbunătățire a condițiilor de mediu în întreg municipiul Edineț.

Problemele și disfuncționalitățile sunt prezentate în tabelul 4-1.

Tabelul 4-1 Centralizator disfuncționalități

#	Descrierea disfuncționalităților/problemei	Amplasarea
1	Supraaglomerarea zonei Centrale a mun. Edineț cu activități economice, în mod special comerț și servicii	Zona de Centru
2	Piețe insuficient de bine organizate și dotate	Zona de Centru și periferia
3	Infrastructura PI nu permite atragerea de noi rezidenți, în mod special aprovizionare cu energie electrică insuficientă pentru activitatea de producție a potențialilor noi rezidenți	Teritoriul Parcului Industrial
4	Terenuri și clădiri – proprietate privată neincluse în circuitul economic	Diferite sectoare ale localității
5	Calificarea forței de muncă necorespunzătoare cerințelor pieței for ei de muncă	
6	Lipsa unui Concept de dezvoltare a sectorului turistic local	

4.2 Propuneri de eliminare / diminuare a disfuncțiilor

Tabelul 4-2 Centralizator propuneri

#	Propuneri	Comentariu
1	Dezvoltarea comerțului interior	Perfecționarea mecanismelor economice și organizatorice, care vor stimula legalizarea și controlul sectorului neorganizat al pieței interne; crearea condițiilor pentru organizarea piețelor angro și elaborarea mecanismelor pentru utilizarea eficientă a zonelor de producere existente; implicarea APL în perfecționarea și optimizarea rețelei de comerț, în scopul evitării disproporțiilor în amplasarea teritorială a întreprinderilor de comerț; orientarea mecanismelor sanitare, antiincediare și de supraveghere în scopul stimulării dezvoltării infrastructurii de comerț, întreprinderilor de comerț de tip contemporan și cultura deservirii populației.
2	Dezvoltarea sferei serviciilor	Pentru îmbunătățirea deservirii populației în special asigurarea cu obiective de comerț, alimentare publică și alte servicii este oportună crearea sistemului organizat de centre publice cu diferențierea exactă, amplasare optimă a obiectivelor în limitele razei de deservire în îmbinare cu infrastructura transportului. Aceasta va permite eliberarea nucleului centrului municipiului, amplasarea obiectivelor de prestări servicii în apropierea zonelor rezidențiale și de muncă a populației, sistematizarea construcțiilor urbane, precum și crearea aspectului arhitectural - estetic al centrelor publice.
3	Dezvoltarea sectorului industrial	Elaborarea ofertelor investiționale pentru terenurile și clădirile neincluse în circuitul economic în vederea valorificării acestora. Promovarea ofertelor la nivel național și internațional
4	Dezvoltarea sferei turismului	Elaborarea unui Plan/concept de dezvoltare a sectorului turistic, în baza unui studiu privind potențialul turistic existent. Aplicarea cu proiecte transfrontaliere pentru revitalizarea sectorului turistic.